

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

януари – март 2006 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

Към 31 март 2006 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 5529.1 млн. лв. В сравнение с края на 2005 г. парите в обращение намаляват с 338.1 млн. лв., или с 5.76%. Намалението е характерно за първите месеци на всяка календарна година и е резултат

от по-ниските търговски обороти на фирмите след коледните и новогодишните празници. Вследствие на това още през януари парите в обращение намаляха с 364.3 млн. лв. (6.21%). В сравнение с първите три месеца на 2005 г. процентното намаление на парите в обращение през първото тримесечие на 2006 г. е по-голямо с 1.81 процентни пункта.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г. С Решение на УС на БНБ № 110 от 06.X.2005г. банкнотите и разменните монети с неизтекъл срок на обмяна, които не са върнати в касите на БНБ, бяха намалени от парите в обращение. За по-коректна съпоставка на данните левовата им стойност е изключена от размера на парите в обращение и за предходни периоди.

Във вътрешномесечния цикъл на динамиката на парите в обращение се наблюдава повторяемост на процесите, като те намаляват в началото и в края на съответния месец, а в средата на всеки месец нарастват. Тази цикличност е породена от по-голямото търсене на пари в средата на месеците основно за изплащане на пенсии и заплати.

За период от една година нарастването на парите в обращение е в размер на 723.8 млн. лв., или 15.06%. В сравнение със същия период на 2005 г. нарастването на парите в обращение е по-ниско с 4.73 процентни пункта.

Пари в обращение (млн. лв.)

Пари в обращение	31.ІІІ.2005	30.ХІІ.2005	31.ІІІ.2006	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	3:1	3:2
Общо, в т.ч.:	4805.2	5867.2	5529.0	15.06	-5.76
Банкноти	4725.1	5774.0	5434.7	15.02	-5.88
Разменни монети	77.5	90.3	91.4	17.94	1.22
Възпоменателни монети	2.6	2.9	2.9	11.54	0.00

В края на март 2006 г. дялът на банкнотите от стойностния размер на парите в обращение е 98.29%, а дялът на разменните монети - 1.65%. За първите три месеца на 2006 г. дялът на банкнотите е намалял с 0.12 процентни пункта, а за периода от края на март 2005 г. до края на март 2006 г. - съответно с 0.04 процентни пункта.

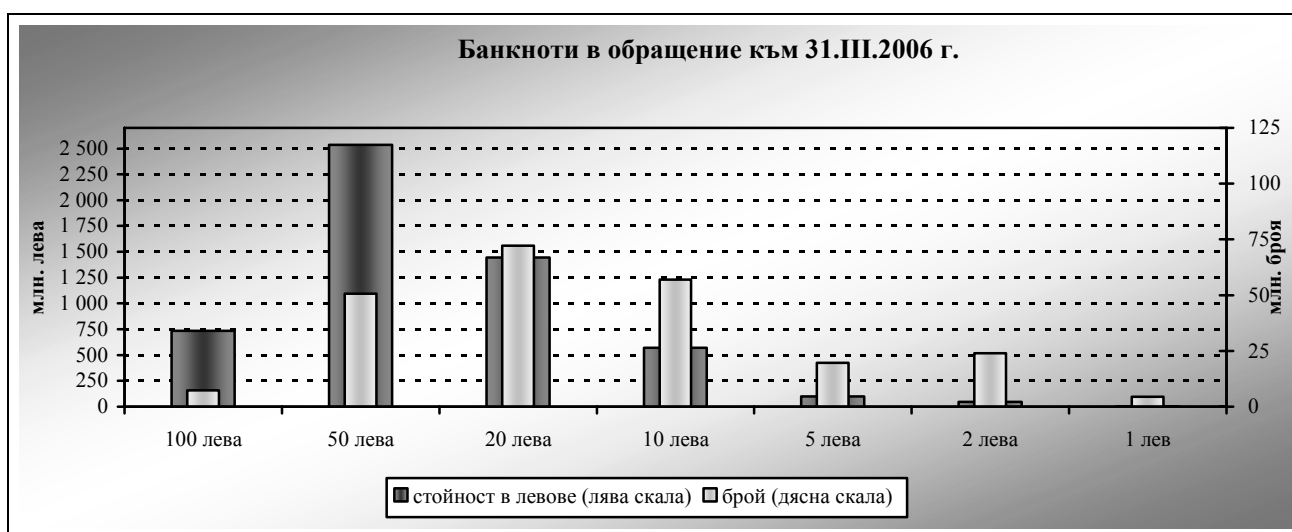
През февруари 2006 г. БНБ емитира сребърна възпоменателна монета “Лозарство и винопроизводство” от новата серия “Български занаяти”. Новата монета е от купюр 5 лева и с тираж 10 000 бр.

Средната банкнота в обращение в края на март 2006 г. е 23.09 лв. От началото на годината стойността на средната банкнота в обращение е намаляла с 0.35 лв., а за едногодишен период е нараснала с 0.59 лв. **Средната монета в обращение** към 31.ІІІ.2006г. е 0.14 лв. и няма промяна в сравнение с края на март 2005 г.

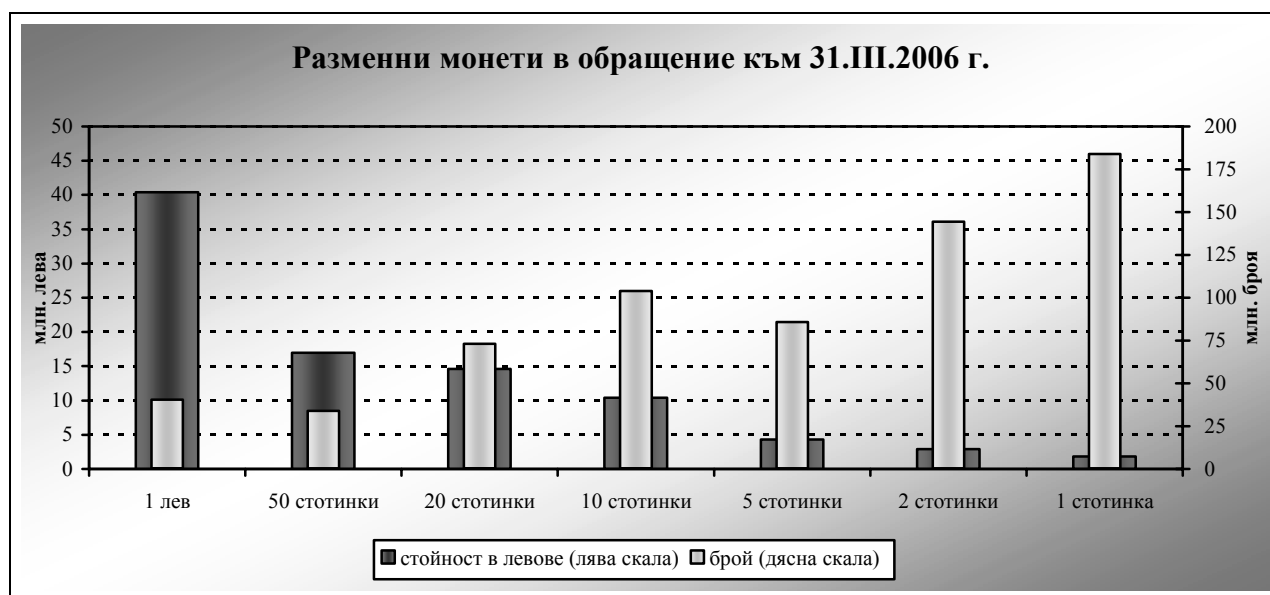
2. Динамика и структура на банкнотите и монетите в обращение

За периода януари - март броят на банкнотите в обращение намаля със 7.30 % и към 31.ІІІ.2006 г. достигна 235.3 хил. бр. В стойностно изражение банкнотите в обращение намаляха с 5.88%, като към края на отчетния период достигнаха 5434.7 млн. лв. Най-голямо е процентното намаление при банкнотата от 10 лева-13.44%, а делът на купюрите от 100 лева и 2 лева в обращение се увеличава съответно с 1.34% и 1.91%. За едногодишен период (април 2005 – март 2006 г.) броят на банкнотите в обращение се увеличи с 25.3 млн. бр. (12.06%), а в стойностно изражение нарастването е 709.6 млн. лв. (15.02%). По отделни купюри най-голям растеж е отчетен при банкнотата от 50 лева (18.49%). Намаление има единствено при банкнотата от 1 лев - 17.38%.

През първото тримесечие от началото на годината не настъпиха съществени изменения в структурата на броя банкноти в обращение. Към края на март 2006 г. над 76% от общия им брой в обращение представляват купюрите от 10, 20 и 50 лева, като най-голям дял от тях, а и от всички банкноти в обращение (30.68%), имат 20-левовете. С най-малък дял в общия брой банкноти в обращение са тези от 1 лев (1.87%). В сравнение с началото на 2006 г. в структурата на броя банкноти в обращение най-много се е увеличил дялът на банкнотите от 2 лева и 50 лева – съответно с 0.93 и 0.63 процентни пункта, докато броят на банкнотите от 20 лева и 10 лева намалява съответно с 0.47 и 1.71 процентни пункта. В сравнение с края на март 2005 г. се увеличава дялът на броя банкноти от 50 лева и 20 лева, които нарастват съответно с 1.17 и 0.59 процентни пункта. Обратна е тенденцията при останалите банкноти, които намаляват минимално в границите между 0.04 и 0.67 процентни пункта.

Към 31.ІІІ.2006 г. броят на разменните монети в обращение се увеличи в сравнение с началото на годината с 14.8 млн. бр. (2.28%) и достигна 665.9 млн. броя, а за периода от края на март 2005 г. до края на март 2006 г. увеличението е 96 млн. броя (16.84%). В стойностно изражение разменните монети в обращение са нараснали от началото на годината с 1.1 млн. лв. (1.22%), а за едногодишен период с 13.9 млн. лв. (17.94%). За периода януари – март 2006 г. най-голямо е увеличението на броя разменни монети от 1 и 2 стотинки - съответно 3.36% и 3.25%. За едногодишен период с най-голямо увеличение на броя монети в обращение е монетата от 1 лев (21.28%). При останалите видове монети нарастването в обращение за едногодишен период е в границите между 12.83% и 18.48%.

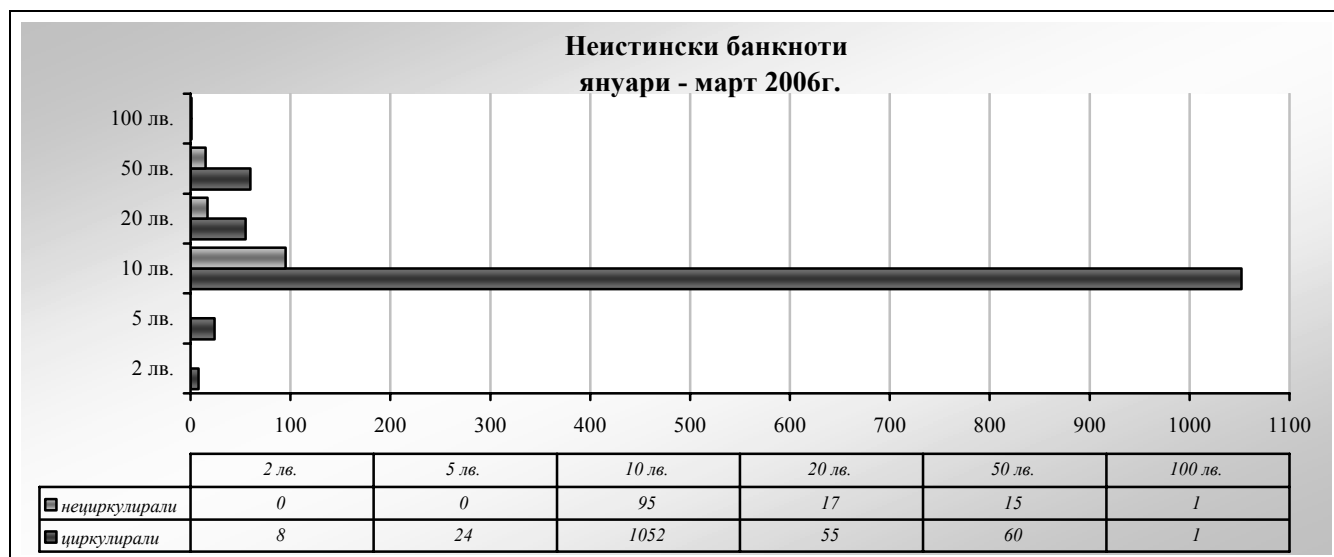

Независимо от абсолютното им количествено нарастване в структурно отношение при броя на разменните монети в обращение по отделни номинални стойности се отчитат относително постоянни дялове. Към края на март 2006 г. почти 50% от броя им в обращение представляват разменните монети от 1 и 2 стотинки, като най-голям е дялът на монетата от 1 стотинка (27.64%), а най-малък от 50 стотинки (5.11%).

ІІ. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода януари – март 2006 г. в Националния център за анализ /НЦА/ на БНБ са регистрирани и задържани 1328 броя неистински български банкноти. От тях 128 броя са задържани, преди да бъдат ползвани в паричното обращение, а задържаните, циркулирали в паричното обращение, са 1200 броя. В сравнение със същия период на предходната година общият брой на регистрираните неистински банкноти е нараснал със 770 броя, или с

137.99%. Сред регистрираните неистински банкноти най-голям е дялът на банкнотата от 10 лева (86.37%). Неистинските банкноти от 50 и 20 лева съответно са 5.65% и 5.42% от общия брой регистрирани и задържани неистински банкноти. Регистрираните неистински банкноти от купюри 2 и 5 лева са 32 бр. (2.73%). В НЦА са регистрирани два броя неистински банкноти от 100 лева, които са цветни копия без имитация на защитни елементи.

През първите три месеца на 2006 г. са задържани 293 броя неистински български разменни монети, като 287 броя от тях са от 50 стотинки, а останалите-от монета от 1 лев.

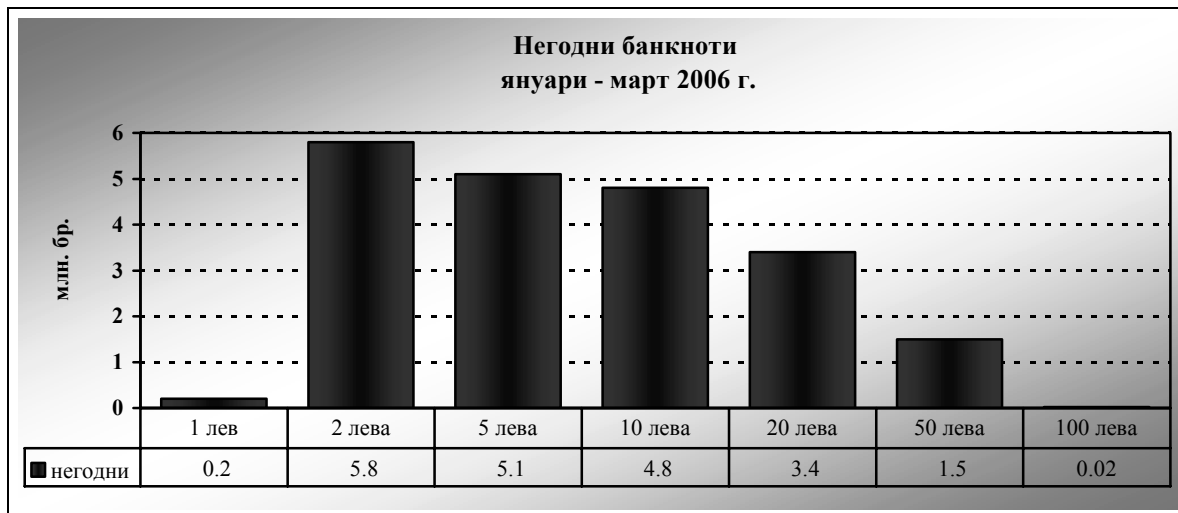
При изпълнение функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през първите три месеца на 2006 г. в Националния център за анализ на БНБ бяха регистрирани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 964 бр. евро, 142 бр. щатски долари и 44 бр. банкноти от други чуждестранни валути. За същия период на 2005 година са регистрирани и задържани 340 бр. евро, 8230 бр. щатски долари и 11 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

Общият брой банкноти, отделени като негодни в резултат от обработката им през първото тримесечие на 2006 г., е 20.8 млн. бр. В сравнение със същия период на миналата година те са по-малко с 1 млн. бр. (4.62%). По-голямо е количеството на отделените негодни банкноти от купюри 2, 5 и 10 лева.

² Това е броят на банкнотите левове, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожение.

Делът на отделените като негодни от обработените банкноти за едногодишен период банкноти е най-голям при купюрите от 2 лева (67.72%) и 5 лева (43.45%). Това е резултат от големия брой вторични обороти, които тези купюри правят в обращение поради по-честата им употреба в разплащанията на дребно и съответно по-високата им степен на износване.

При обработката на разменни монети през първото тримесечие на 2006 г. като негодни са отделени 23 хил. броя. Негодните монети са с 9 хил. бр. (28.13%) по-малко в сравнение със същия период на 2005 г.

